

БЕЛОУСОВ Іван Олексійович (Белоусов Иван Алексеевич; 27. 11(09. 12). 1863, Москва — 07. 01. 1930, там само) — російський письменник і перекладач. Закін. 1-е міське училище у Москві (1880). Друкувався від 1882. У 1880 відвідав Київ і познайомився з творчістю та долею Т. Шевченка. До першої зб. «Из "Кобзаря" Т. Шевченко и украинские мотивы» (К., 1887) вмістив 18 своїх перекладів. Був одним із найактивніших перекладачів, видавців і популяризаторів творчості Т. Шевченка. У 80-90-і рр. публікував переклади Шевченкових творів у рос. пресі; окремо випустив «Маленький "Кобзарь"» (К., 1892), у якому було вміщено 17 віршів Т. Шевченка у перекладі Б. Видав збірки «Песни и думы Кобзаря» (Москва, 1900; С.-Петербург, 1906), де зі 129-ти поезій Т. Шевченка 62 переклав Б.,

«"Кобзарь" в переводе русских писателей» (Москва, 1911), «Т. Г. Шевченко, его думы и песни» (Москва, 1914); двома виданнями — «Запретный "Кобзарь"» (1918; 1922), де зібрано уперше перекладені позацензурні твори Т. Шевченка, окремим виданням — поему «Наймичка» (1923). Автор популяр. біогр. нарисів та статей про Т. Шевченка («Тарас Григорьевич Шевченко», Москва, 1919). Перекладав також твори І. Франка, Б. Грінченка (з яким листувався), Янки Купали, Р. Бернса, Ж.-П. Беранже, А. Неґрі та ін. Багато написав для дітей, хоча його твори викликали неоднозначні відгуки: «Божья воля» (Москва, 1891), «Малыши» (С.-Петербург, 1893), «Из песен о труде» (1897), «Моим деткам» (1898), «Птичья стайка» (1899), «Росинки» (1900), «Родной уголок» (1906; усі — Москва) та ін. 1908 заснував і очолив видавництво для дітей «Утро». Редагував і видавав «Наш журнал» (1911, спільно з П. Муратовим) і ж. «Путь» (1911-14). У 1907 разом із С. Дрожніним відвідав могилу Т. Шевченка; видав кн. нарисів «Дорогие места» (Москва, 1909). Б. — автор книг мемуарів, у яких дотепно описав літ. життя кін. 19 — поч. 20 ст.: «Воспоминания» (1926), «Литературная среда. Воспоминания 1880-1928» (1928; обидві — Москва).

Рекомендована література

1. Крук І. Невтомний пропагандист «Кобзаря» // Вітчизна. 1964. № 3;
2. Андреева А. О. З родинних спогадів про І. О. Белоусова // РЛ. 1980. № 8;
3. Рабинович М. А. В мире миниатюрной книги. С.-Петербург. 2001.

О. В. Савченко

Бібліографічний опис:

Белоусов Иван Олексійович / О. В. Савченко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41667>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).